

LOO PLAN

voor bos, natuur en landschap

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

SOORTMANAGEMENTPLAN

*Complex 1991 & 1999, Pinksterbloem
in Apeldoorn*

COLOFON

OPDRACHT

SMP Ecologisch werkprotocol ten behoeve van sloop van gezinswoningen en toekomstige nieuwbouw gezinswoningen, aan de Pinksterbloem 2 & 6 en Teunisbloem 34 (complex 1991 & 1999) in Apeldoorn.

OPDRACHTGEVER

Woningstichting De Goede Woning
Postbus 468
7300 AL Apeldoorn

OPDRACHTNEMER

LOO PLAN, voor bos, natuur en landschap
Diepesteeg 4
6994 CD De Steeg
tel.: 026 – 351 41 74
info@looplan.nl
www.looplan.nl

Uw kenmerk : -

Ons kenmerk : 2020-100783-1822
Datum : 19 november 2020

Contactpersoon : Erik Smeijers

Contactpersoon : San Claessens -Isarin
Medewerking van : Lisa Freitag

© Loo Plan B.V. Dit rapport is vervaardigd op verzoek van en eigendom van de opdrachtgever.
Loo Plan is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade voortvloeiende uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Loo Plan.
De opdrachtgever vrijwaart Loo Plan voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING	
1	INLEIDING	5
2	ACTIVITEITEN	5
2.1	ADRESGEGEVENS LOCATIE VAN DE ACTIVITEITEN	5
2.2	OMSCHRIJVING ACTIVITEITEN EN WERKZAAMHEDEN	5
3	ONGESCHIKT MAKEN POTENIËLE VERBLIJFPLAATSEN	6
4	COMPENSERENDE PERMANENTE MAATREGELEN	8
5	VOORWAARDEN EN DESKUNDIGHEID	10
5.1	DESKUNDIGE DIE BETROKKEN IS BIJ DE ACTIVITEITEN	10
5.2	STOPPUNTEN ECOLOGISCHE BEGELEIDING	10

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

1	LOCATIE PERMANENTE VOORZIENINGEN
2	DETAILFOTO'S

Samenvatting

In de bebouwing aan de Pinksterbloem, die in 2021 gesloopt wordt, kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen aanwezig zijn. De woningen, garage en bijbehorende schuren zijn geschikt voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen door de aanwezigheid van open stootvoegen, (overhangende) dakpannen, boeidelen en de dakgoot. De losstaande schuur behorend tot Pinksterbloem 6 is door een open zolder zonder dakbeschot potentieel geschikt voor de grootoortvleermuis, maar tijdens de quickscan die is uitgevoerd door Econsultancy in september 2020 kwam naar voren dat de ruimte niet in gebruik is door desbetreffende soort (Lit 2.)

Ongeschikt maken

Soort	Maatregel
Vleermuizen	Exclusion flaps aanbrengen in combinatie met het afdichten van open stootvoegen, de toegang tot de nok- en gevelpannen, toegangen tot dakrimmen/boeidelen en alle overige kieren (bijvoorbeeld onder het overstek). Alternatieven zijn mogelijk en enkel toepasbaar na akkoord begeleidend ecooloog. Ongeschikt maken van de bebouwing gebeurt 3 tot 7 dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden (afhankelijk van wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tussen 1 - 30 april 2021 of tussen 1 september en 28 november 2021). Na minimaal 3 dagen vindt een controleronde plaats door een deskundig ecooloog. Slechts na 'natuurvrij-verklaring' van de ecooloog wordt gestart met de werkzaamheden.
huismus	Plaatsen van gootborstels in de dakgoten. Ongeschikt maken van de gebouwen moet plaatsvinden tussen 1 oktober 2020 en 15 februari 2021, buiten vorstperioden en het broedseizoen. Dit gebeurt bij droog weer met een temperatuur hoger dan 6 °C en windkracht maximaal 5 Bft.
Gierzwaluw	Geen aparte maatregelen nodig.
Overige broedvogels	Het ontzien van opgaand groen en bomen tijdens de sloop is voldoende of het groen verwijderen voorafgaand aan het broedseizoen (indicatief 15 februari- 15 augustus).
Algemene grondgebonden zoogdieren & amfibieën	Het verwijderen van takkenhopen, steenstapels en bladeren tussen september t/m november.

Permanente voorzieningen

Functie / soort	Maatregel
Vleermuizen	1. Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen geschikt voor klein zomer-/ en paarverblijven (Faunaprojecten VMPPM2). 2. Plaatsen van 1 geschakelde (van 3) inbouwvoorziening geschikt voor groot zomerverblijf (per verblijfplaats 1 keer de Faunaprojecten VMPPM3 en 2 keer de Faunaprojecten VMPPM3-u). 3. Plaatsen van 1 inbouwvoorziening geschikt als kraamverblijfplaats (Faunaprojecten VMPPK1 kraamkast).
Huismus	Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen voor huismus (Faunaprojecten HMP2).
Gierzwaluw	Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen voor gierzwaluw (Faunaprojecten GZP2).

1 Inleiding

Woningcorporatie De Goede Woning is voornemens in 2021 de bebouwing aan de Pinksterbloem en Teunisbloem (complex 1991 en 1999) te slopen en op de vrijkomende grond nieuwbouwwoningen te plaatsen. Het gaat om een woonhuis met een losstaande garage en grote schuur en een woonhuis met een aangebouwde schuur.

De woningen en bijbehorende schuren zijn geschikt voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen door de aanwezigheid van open stootvoegen, (overhangende) dakpannen en de dakgoot. De losstaande grote schuur behorend tot Pinksterbloem 6 is door een open zolder zonder dakbeschot potentieel geschikt voor de grootoorvleermuis, maar hierdoor niet in gebruik.

Bij de gemeente Apeldoorn zijn binnen de complexen geen bijzondere verblijfplaatsen bekend zoals een kraamverblijfplaats of massawinterverblijfplaats van vleermuizen of een kolonie van gierzwaluw. Ook zijn geen waarnemingen van verblijfplaatsen van de laatvlieger of gewone grootoorvleermuis bekend bij de gemeente Apeldoorn.

Voor uitvoering van de versturende werkzaamheden wil Woningcorporatie De Goede Woning aansluiten bij het SMP Apeldoorn. Het betrokken aannemersbedrijf is nog niet bekend.

Eén van de vereisten van het SMP is het opstellen van een ecologisch werkprotocol (lit I). Hierin wordt op een voor bij de uitvoering bruikbaar format beschreven op welke wijze met de beschermde natuurwaarden omgegaan moet worden en op welke wijze compensatie plaatsvindt.

De Goede Woning heeft Loo Plan gevraagd de ecologische component te verzorgen om de onderhoudswerkzaamheden uit te kunnen voeren onder het SMP.

2 Activiteiten

2.1 Adresgegevens locatie van de activiteiten

Provincie	Gelderland
Gemeente	Apeldoorn
Lokaal bekend	Pinksterbloem 2 & 6, Teunisbloem 34

2.2 Omschrijving activiteiten en werkzaamheden

De werkzaamheden aan de projectwoningen bestaan uit:

- Sloop woningen, inclusief losse schuren en aangebouwde schuur
- Nieuwbouw van woningen op de vrijgekomen grond

Binnen het projectgebied bevinden zich 2 woningen, 1 aanbouw schuur, 1 losstaande schuur en een losstaande garage. De gebouwen bestaan elk (op de garage na) uit twee verdiepingen plus een zolder. De woningen en aanbouw schuur zijn opgetrokken uit bakstenen, met een spouwmuur en open stootvoegen, een pannendak met overhangende gevelpannen, een overstek en een dakgoot. De los staande schuur en garage zijn eveneens opgetrokken uit bakstenen, een pannendak met overhangende gevelpannen, een overstek en een dakgoot.

3 Ongeschikt maken potentiële verblijfplaatsen

Vanuit het SMP (lit. I):

Voorafgaand aan de werkzaamheden moeten de aanwezige en potentiële verblijfplaatsen ongeschikt / ontoegankelijk gemaakt worden.

Maatregelen hiertoe zijn:

Vleermuizen

De woningen behorend tot complex 1991 en 1999 mogen tussen 1 – 30 november 2020, in de oranje periode onder strikte voorschriften, ongeschikt gemaakt worden (lit I).

Dit gebeurt door het plaatsen van exclusion flaps bij zowel de woningen als de schuren in combinatie met het afsluiten van de toegang. De 'exclusion flaps' zorgen ervoor dat de vleermuizen wel naar buiten kunnen, maar niet meer naar binnen (zie bijlage 2 figuur 6 t/m 9). Het ongeschikt maken gebeurt door:

1. Open stootvoegen: wanneer deze toegang geven tot een en dezelfde toegankelijke spouw worden exclusion flaps om de 2,5 meter geplaatst bij de meest kansrijke plekken. Deze zijn vaak te herkennen aan de aanwezigheid van lichaamsvet of het ontbreken van stof en gruis. De overige open stootvoegen worden afgesloten met behulp van een bijenbekje of kitrug.
2. Gevelpannen: de toegang wordt afgesloten door een lat of hoekprofiel. Op de meest kansrijke plaatsen, dat zijn de stukken met gebruikssporen of een brede toegang, wordt een exclusion flap geplaatst. In principe worden twee exclusion flaps per dakrand aangebracht (dus 4 per kopgevel).
3. Daktrimmen/boeiboorden: vaak zijn deze door de aanwezigheid van gaas of ventilatielatten ontoegankelijk voor vleermuizen. Op plekken waar wel toegang is, wordt deze afgedicht met kitrug of een houten lat en wordt op de meest kansrijke plek een vluchtmogelijkheid (exclusion flap) gemaakt. Er wordt gerekend met één vluchtmogelijkheid per 2,5 strekkende meter.
4. Overige kieren en toegangen: kieren (tussen bijvoorbeeld het overstek en de muur) van > 1 cm, worden afgedicht met houten latten, kitrug of gootborstels. Bij aangetroffen (sporen van) vleermuizen worden exclusion flaps daar geplaatst. Anders wordt er elke 2,5 meter een exclusion flap geplaatst, of bij elke aparte locatie.

Het gebruik van PUR-schuim wordt sterk afgeraden omdat de kans groot is dat hiermee aanwezige dieren (ernstig) verwond raken en het een zware milieubelasting heeft.

Het ongeschikt maken van de bebouwing wordt 3 tot 7 dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uitgevoerd (tussen 1 - 30 november 2020). Bij het ongeschikt maken moet de avondtemperatuur 3 dagen achtereen minimaal 10°C zijn. Na minimaal 3 dagen vindt een controlerende plaats door een deskundig ecooloog. Bij aanwezigheid van vleermuizen moeten de gebouwen verder ongeschikt gemaakt worden en moet een nieuwe controlerende plaatsvinden voor de start van de versturende werkzaamheden.

Slechts na toestemming van de ecooloog wordt gestart met de werkzaamheden.

Huismussen

Het ongeschikt maken van gebouwen voor huismuis gebeurt buiten het broedseizoen tussen 1 oktober en 15 februari of als de begeleidend ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedactiviteit is. Het ongeschikt maken kan enkel bij droog weer, temperaturen hoger dan 6°C en bij een windkracht maximaal 5 Bft en gebeurt door het plaatsen van gootborstels. De gootborstels worden vastgezet met tiewraps om te zorgen dat deze er niet uit kunnen waaien. Bij het ongeschikt maken van de gevelpannen voor vleermuizen, is de toegang hier voor huismussen ook afgesloten.

Gierzwaluwen

Het ongeschikt maken van gebouwen voor gierzwaluwen gebeurt tussen 1 september en 15 april of als de begeleidend ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedactiviteit is.

Voor gierzwaluwen zijn geen extra maatregelen nodig; bij het ongeschikt maken van de gevelpannen voor vleermuizen, en het ongeschikt maken van de goten voor huismussen, zijn de toegangen voor gierzwaluwen ook afgesloten.

Overige broedvogels

De gebouwen zijn met de bovenstaande maatregelen voor vleermuis, huismus en gierzwaluw ook ongeschikt gemaakt voor overige broedvogels. Daarnaast kunnen overige vogels ook in opgaand groen of in bomen rondom de bebouwing aanwezig zijn. Deze dienen te worden ontzien tijdens de sloop en de nieuwbouw of voorafgaand aan het broedseizoen (indicatief 15 februari – 15 augustus) verwijderd te worden.

Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Deze soorten kunnen zich ophouden in bijvoorbeeld stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden.

Het ongeschikt maken voor algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën gebeurt door het verwijderen van deze materialen die als schuilplaats gebruikt kunnen worden, in de periode van september t/m november.

Samenvattend

Soort	Maatregel
Vleermuizen	Exclusion flaps aanbrengen in combinatie met het afdichten van open stootvoegen, de toegang tot de nok- en gevelpannen, toegangen tot dakrimmen/boeidelen en alle overige kieren (bijvoorbeeld onder het overstek). Alternatieven zijn mogelijk en enkel toepasbaar na akkoord begeleidend ecooloog. Ongeschikt maken van de bebouwing gebeurt 3 tot 7 dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden (afhankelijk van wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tussen 1 -30 april 2021 of tussen 1 september en 28 november 2021). Na minimaal 3 dagen vindt een controleronde plaats door een deskundig ecooloog. Slechts na 'natuurvrij-verklaring' van de ecooloog wordt gestart met de werkzaamheden.

huismus	Plaatsen van gootborstels in de dakgoten. Ongeschikt maken van de gebouwen moet plaatsvinden tussen 1 oktober 2020 en 15 februari 2021, buiten vorstperioden en het broedseizoen. Dit gebeurt bij droog weer met een temperatuur hoger dan 6 °C en windkracht maximaal 5 Bft.
Gierzwaluw	Geen aparte maatregelen nodig.
Overige broedvogels	Het ontzien van opgaand groen en bomen tijdens de sloop is voldoende of het groen verwijderen voorafgaand aan het broedseizoen (indicatief 15 februari- 15 augustus).
Algemene grondgebonden zoogdieren & amfibieën	Het verwijderen van takkenhopen, steenstapels en bladeren tussen september t/m november.

4 Compenserende permanente maatregelen

Om aan het SMP te kunnen voldoen, moeten de permanente voorzieningen ingebouwd worden in de muur. Hiervoor zijn twee belangrijke redenen:

1. Klimaatomstandigheden
2. Zekerheid dat de voorzieningen niet worden verwijderd

Op het moment van opstellen van dit werkprotocol is nog niet bekend hoe de nieuwbouwwoningen eruit zullen zien, en wat voor type voorzieningen hier het beste kunnen worden ingebouwd. Hieronder volgt daarom een overzicht van de standaardvoorgeschreven voorzieningen. Het exacte aantal, en de locaties worden later en in overleg met Som Projecten en de Goede Woning bepaald.

Vleermuizen

Zomer/najaar verblijfplaatsen gerealiseerd door:

Inbouwen van 4 inbouwvoorziening geschikt voor klein zomer-/ en paarverblijven (Faunaprojecten VMPM2, figuur 1). De kasten worden ingebouwd op verschillende windrichtingen en op verschillende hoogtes met een minimum van 4 meter boven maaiveld. De kasten moeten minimaal 4 meter uit elkaar geplaatst worden en niet direct naast of boven ramen worden geplaatst (voor details zie bijlage 2 figuur 11-13).

Groot zomerverblijfplaatsen gerealiseerd door:

Inbouwen van 1 grote geschakelde (van 3) zomerverblijfkasten (1x Faunaprojecten VMPM3 gecombineerd met 2x de Faunaprojecten VMPM3-u, figuur 1). De kast wordt onder de nok ingebouwd, idealiter op 6 m. boven maaiveld (voor details zie bijlage 2 figuur 11-13).

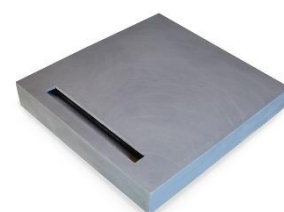
Kraamverblijfplaats, te realiseren door:

Inbouwen van 1 inbouwvoorziening voor kraamverblijfplaatsen (VMPK1 kraamkast van Faunaprojecten, figuur 2). De kast wordt onder de nok ingebouwd, idealiter op 6 m. boven maaiveld (voor details zie bijlage 2 figuur 11-13).

De inbouwkast heeft drie geïntegreerde ruimtes, waardoor verschillende microklimaten ontstaan binnen de kast. De kasten zijn als kraamverblijf voor zowel de gewone als ruige dwergvleermuis en laatvlieger geschikt. De voorziening is daarnaast ook geschikt als zomer-/paarverblijfplaats voor desbetreffende soorten.

Figuur 1. Faunaprojecten vleermuiskasten

Figuur 2. VMPK1 kraamkast van Faunaprojecten.

Huismus

Voor de *huismus* worden 4 permanente voorzieningen ingebouwd (Faunaprojecten HMP2, figuur 3). De kasten worden geplaatst op kopgevels op het noorden, oosten of westen. De kasten moeten minimaal 3 meter boven maaiveld (of obstakels) en minimaal 50 cm uit elkaar geplaatst worden (voor details zie bijlage 2 figuur 10).

Figuur 3. Faunaprojecten HMP2 huismus-inbouwkast.

Gierzwaluw

Voor de *gierzwaluw* worden 4 permanente voorzieningen ingebouwd (GZP2 Faunaprojecten, figuur 4) (zie bijlage 2 figuur 10 voor een voorbeeldfoto). De kasten worden op noord-, west-, en oost- georiënteerde kopgevels met bakstenen en overhangende pannen geplaatst. De kasten moeten minimaal 6 meter boven maaiveld (of obstakels) en minimaal 50 cm uit elkaar geplaatst worden (voor details zie bijlage 2 figuur 10).

Figuur 4. GZP2 gierzwaluw-inbouwkast van Faunaprojecten.

Samenvattend

Functie / soort	Maatregel
Vleermuizen	- Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen geschikt voor klein zomer-/ en paarverblijven (Faunaprojecten VMPPM2). - Plaatsen van 1 geschakelde (van 3) inbouwvoorziening geschikt voor groot zomerverblijf (per verblijfplaats 1 keer de Faunaprojecten VMPPM3 en 2 keer de Faunaprojecten VMPPM3-u). - Plaatsen van 1 inbouwvoorziening geschikt als kraamverblijfplaats (Faunaprojecten VMPPK1 kraamkast).
Huismus	Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen voor huismus (Faunaprojecten HMP2).
Gierzwaluw	Plaatsen van 4 inbouwvoorzieningen voor gierzwaluw (Faunaprojecten GZP2).

5 Voorwaarden en deskundigheid

Vanuit het SMP zijn verschillende voorwaarden en eisen gesteld. De technische eisen aan de voorzieningen zijn vermeld in hoofdstuk 4. De overige eisen worden puntsgewijs in deze paragraaf beschreven.

1. Bij alle werkzaamheden moet het ecologisch werkprotocol en het meest recente logboek op het werk aanwezig zijn.
2. Initiatiefnemer moet, met inachtneming van de voorschriften, de maatregelen uitvoeren zoals beschreven in het ecologisch werkprotocol.
3. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek moeten gemaakte ecologische keuzes vastgelegd worden zoals goedkeuring/vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan.
4. De woningen moeten voorafgaand aan de werkzaamheden natuurvrij verklaard worden door een deskundige ecooloog.
5. De werkzaamheden moeten ecologisch begeleid worden door een deskundige op het gebied van vleermuizen, huismus en gierzwaluw.
6. Tijdens het werken aan begroeiing dient er volgens de zorgplicht rekening gehouden te worden met algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën. Werkzaamheden dienen buiten de kwetsbare periode van deze soorten uitgevoerd te worden. Indicatief kan het broedseizoen (15 februari – 15 augustus) gezien worden als kwetsbare periode voor desbetreffende soorten. Neem contact op met een deskundige ecooloog wanneer werkzaamheden aan groen tijdens deze periode uitgevoerd dienen te worden.

5.1 Deskundige die betrokken is bij de activiteiten

Ecologen in dienst bij Loo Plan zijn gespecialiseerd in de Nederlandse fauna- en natuurwetgeving. De begeleidende ecooloog is San Claessens-Isarin (026 –3514174 of 06–40179372).

5.2 Stoppunten ecologische begeleiding

Om tot een optimale ecologische uitvoering te komen, moet de begeleidende ecooloog op onderstaande tijdstippen geraadpleegd worden.

1. Tussen 1 – 30 november 2020, onder ecologische begeleiding bebouwing ongeschikt maken voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.
2. Minimaal 3 dagen na ongeschikt maken voor vleermuizen, avondcontrole op uitvliegers uitvoeren onder juiste weersomstandigheden.
3. Na avondcontrole - natuurvrij verklaren/ bijsturen ongeschikt maken.
4. 2021: Realisatie permanente voorzieningen in nieuwbouwwoningen.
5. Meerdere malen gedurende het werk: Vooroverleg en controleren permanente voorzieningen.
6. Als nieuwe nesten of verblijfplaatsen aangetroffen worden.

Er wordt altijd direct contact opgenomen met Loo Plan als de planning van het werk op enigerwijs verandert ten opzichte van de in dit protocol aangegeven planning. Ook wordt direct contact opgenomen als onverwacht een (beschermde) soort in het gebied aanwezig is.

De opdrachtgever is verantwoordelijk voor het tijdig melden van de exacte datums waarop bovenstaande stoppunten betrekking hebben.

Literatuurlijst

1. Arcadis, 2019
Soortmanagementplan (SMP) Gebouwbewonende soorten Apeldoorn
2. Econsultacy 2020
I2278.003, d.d. 15 september 2020, Rapportage quickscan Wet natuurbescherming Pinksterbloem te Apeldoorn, Som Projecten

BIJLAGEN

1 Locatie permanente voorzieningen

Locaties geplande permanente voorzieningen voor huismus, gierwaluw en vleermuizen. Het is nog niet bekend waar de voorzieningen geplaatst worden. Dit wordt in overleg bepaald ten tijde van de realisatie van de nieuwbouwwoningen.

2 Detailfoto's

Details ongeschikt maken

Figuur 6. Hoekprofiel bij kantpannen.

Figuur 7. Detail exclusion flap met dichtzetten gevelpan in combinatie met gootborstels en compriband.

Figuur 8. Twee details exclusion flaps met panlatten en kitrug vulling.

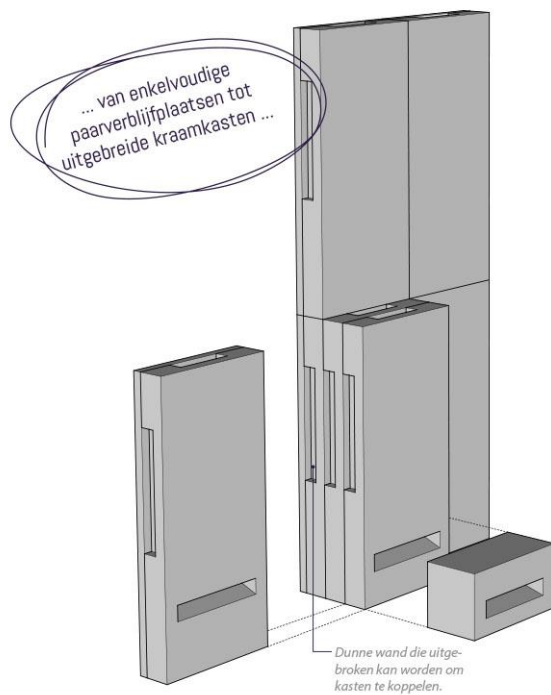

Figuur 9. Detail exclusion flap (midden) en bijenbekjes (links en rechts)

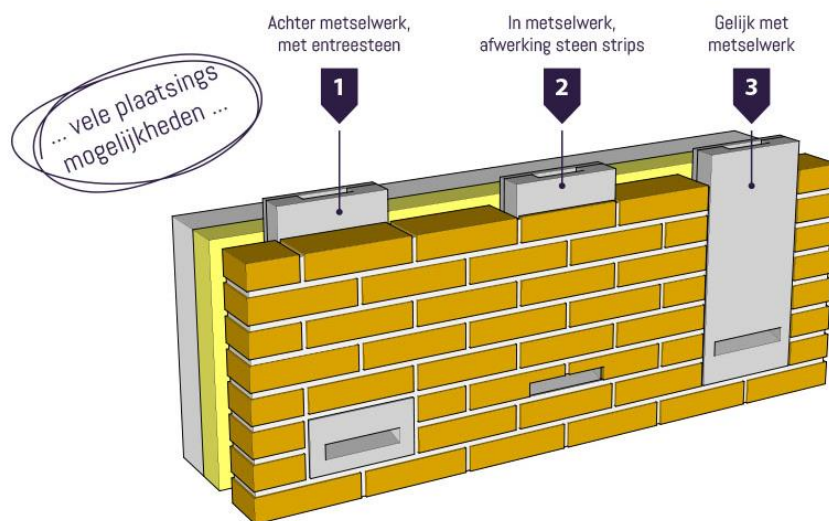
Details inbouwvoorzieningen

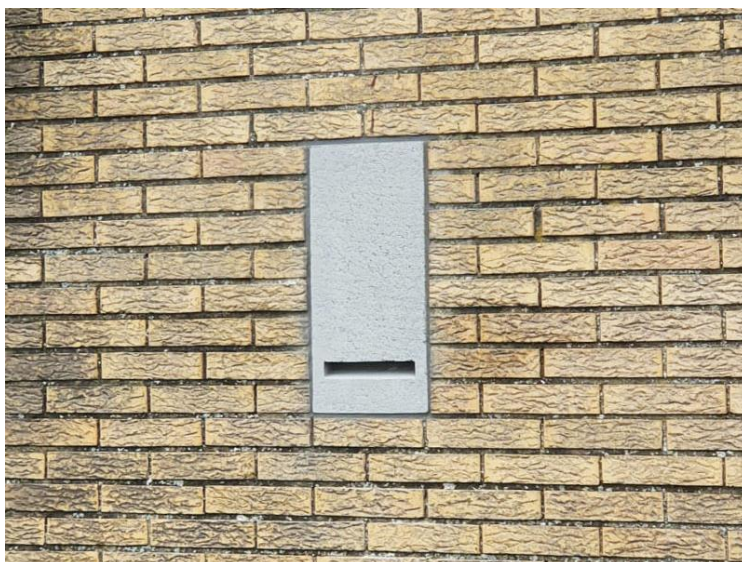
Figuur 10. Voorbeeld van een cluster inbouwkasten voor gierzwaluwen.

Figuur 11. Voorbeeld van koppelmogelijkheden bij de kasten van Faunaprojecten.

Figuur 12. Detail inbouwmogelijkheden kasten Faunaprojecten.

Figuur 13. Details geschakelde vleermuis inbouwkast. Ingebouwde VMPM3.

Diepesteeg 4 6994 CD De Steeg

telefoon 026 3514174

info@looplan.nl

www.looplan.nl

KvK 61001015